

Öğrenci Motivasyonunu Artırmak için İletişim Stratejileri: Övgü ve Eleştiri Dengelemesi

Taylan MARAL, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Yeni Medya ve İletişim Bölümü, Doç. Dr., tmaral@gelisim.edu.tr, 0000-0003-4508-4001

ÖZ

Eğitimde öğrenci motivasyonunu artırmak ve başarıyı teşvik etmek için etkili iletişim stratejileri önemlidir. Bu makale, öğrenci motivasyonunu artırmak için kullanılan iletişim stratejilerini ele almakta ve öğrencilere yönelik doğru övgü teknikleri, yapıcı eleştiri, övgü ve eleştiri arasındaki denge, öğrenci başarısını kutlama ve takdir etme, etkili iletişimde dengeyi sağlama ve öğrenci geribildirimlerinin iletişim akışındaki rolünü incelemektedir.

Öğrencilere yönelik doğru ve etkili övgü teknikleri, öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini artırır ve motivasyonlarını yükseltir. Aynı şekilde, yapıcı eleştiri, öğrencilerin hatalarını tanımlamalarına ve gelişim fırsatlarına odaklanmalarına yardımcı olur. Ancak, övgü ve eleştiri arasındaki dengeyi sağlamak önemlidir; çünkü bu denge, öğrencilerin motivasyonunu ve özsaygısını korurken aynı zamanda gelişimlerini destekler. Öğrenci başarısını kutlama ve takdir etme, öğrencilerin kendilerini değerli hissetmelerini sağlar ve öğrenme sürecine daha fazla bağlanmalarını teşvik eder.

Etkili iletişimde dengeyi sağlamak, öğrencilerle güçlü bir bağ kurmanın ve anlamlı bir öğrenme ortamı oluşturmanın önemli bir yoludur. Öğrenci geribildirimlerinin iletişim akışındaki rolü, öğrencilerin öğrenme hedeflerine ulaşmalarına ve kendilerini sürekli olarak geliştirmelerine yardımcı olur.

Genel olarak, eğitimde iletişim stratejileri, öğrencilerin akademik başarılarını artırmak ve duygusal gelişimlerini desteklemek için kritik öneme sahiptir. Eğitimcilerin, öğrencilerle etkili bir iletişim kurarak onların öğrenme sürecini desteklemeleri ve öğrenci başarısını artırmak için çeşitli stratejileri kullanmaları önemlidir. İletişim stratejilerinin uygulanması sürecinde dikkatli düşünce ve sürekli değerlendirme, öğrencilerin akademik başarılarını en üst düzeye çıkarmak için gereklidir.

Anahtar Kelimeler : İletişim Stratejileri, Öğrenci Motivasyonu, Geribildirim, Eğitim İletişimi

Communication Strategies to Increase Student Motivation: Balancing Praise and Criticism

ABSTRACT

Effective communication strategies are important to increase student motivation and promote achievement in education. This article discusses communication strategies used to increase student motivation and examines the right praise techniques for students, constructive criticism, the balance between praise and criticism, celebrating and recognizing student achievement, balancing effective communication, and the role of student feedback in the communication flow.

Accurate and effective praise techniques for students boost their self-confidence and increase their motivation. Likewise, constructive criticism helps students identify their mistakes and focus on opportunities for improvement. However, it is important to strike a balance between praise and criticism, as this balance supports students' development while maintaining their motivation and self-esteem. Celebrating and recognizing student achievement makes students feel valued and encourages greater engagement in the learning process.

Achieving balance in effective communication is an important way to build a strong bond with students and create a meaningful learning environment. The role of student feedback in the communication flow helps students to achieve their learning goals and continuously improve themselves.

As a result, communication strategies in education are critical for increasing students' academic achievement and supporting their emotional development. It is important for educators to communicate effectively with students to support their learning process and use various strategies to increase student achievement. Careful thought and continuous evaluation in the process of implementing communication strategies are essential to maximize students' academic achievement.

Keywords : Communication Strategies, Student Motivation, Feedback, Educational Communication

GİRİŞ

Eğitimde öğrencilerle etkili iletişim kurmak, öğrenme sürecinin temel bir unsuru olarak kabul edilir. İletişim stratejileri, öğrencilerin motivasyonunu artırmak, özsaygılarını güçlendirmek ve başarılarını teşvik etmek için önemlidir. Bu makalenin konusu, eğitimde öğrenci motivasyonunu artırmak için kullanılan iletişim stratejilerine odaklanmaktadır. Özellikle, öğrencilere yönelik övgü ve eleştiriyi dengeli bir şekilde kullanmanın öğrenci başarı ve motivasyonu üzerindeki etkileri ele alınmaktadır. Ayrıca çalışmanın amacı, eğitimcilerin öğrenci motivasyonunu artırmak için etkili övgü ve eleştiri stratejilerini nasıl kullanabileceğini ve iletişimde denge sağlamanın önemini incelemektir.

Çalışmada, literatür taraması yapılarak övgü, yapıcı eleştiri ve geribildirim tekniklerinin etkileri analiz edilmiştir. Ayrıca öğrenci geribildirimleri, övgü ve iletişim dengesinin başarı üzerindeki rolünü inceleyen çeşitli araştırmalar değerlendirilmiştir. Doğru

şekilde yapılan övgüler, öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini artırır ve motivasyonlarını yükseltir. Ardından, yapıcı eleştirinin önemi vurgulanmaktadır. Yapıcı eleştiri, öğrencilerin hatalarını tanımlamalarına ve gelişim fırsatlarına odaklanmalarına yardımcı olur. Övgü ve eleştiri arasındaki dengeyi sağlamanın önemi de üzerinde durulan bir konudur. Bu denge, öğrencilerin motivasyonunu ve özsaygısını korurken aynı zamanda gelişimlerini de destekler.

Çalışmada ayrıca, öğrenci başarısını kutlama ve takdir etmenin önemi vurgulanmakla beraber, bu olumlamanın dengesi üzerinde de durulmuştur. Öğrencilerin başarılarını kutlamak, onların kendilerini değerli hissetmelerini sağlar ve öğrenme sürecine daha fazla bağlanmalarını teşvik eder. Etkili iletişimde dengeyi sağlamanın bir diğer yönü olan denge unsuru da çalışmanın inceleme başlıklarından birisidir. Çünkü iletişimde kullanılması gereken denge, öğrencilerle güçlü bir bağ kurmanın ve anlamlı bir öğrenme ortamı oluşturmanın önemli bir yoludur. Dengeli geri bildirim öğrenci katılımını ve motivasyonunu artırdığı, süreç odaklı övgünün motivasyonu daha etkili bir şekilde desteklediği görülmüştür. Aşırı övgü veya eleştirinin ise öğrenci üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceği bulgular arasındadır.

Sonuç olarak değerlendirildiğinde, çalışmada öğrenci geribildirimlerinin iletişim akışındaki rolünü de ele almaktadır. Öğrenci geribildirimleri, öğrencilerin öğrenme hedeflerine ulaşmalarına ve kendilerini sürekli olarak geliştirmelerine yardımcı olur. Eğitimcilerin öğrencilerle etkili bir iletişim kurmalarına ve öğrenci başarısını artırmak için çeşitli stratejileri kullanmalarına rehberlik etmesinin amaçlandığı çalışma, eğitim ve iletişim bağlamında bir köprü olarak değerlendirilebilir.

1. ÖĞRENCİLERE YÖNELİK DOĞRU VE ETKİLİ ÖVGÜ TEKNİKLERİ

Öğrencilere yönelik doğru ve etkili övgü teknikleri, eğitimcilerin sınıf içinde motivasyonu artırmak ve öğrencilerin başarılarını teşvik etmek için kritik bir rol oynamaktadır. Öğrencilere yapılan olumlu geri bildirimler, özsaygıyı güçlendirir ve öğrenme sürecine olumlu bir katkı sağlar. Öğrencilere övgüde bulunurken, özellikle özgünlük ve samimiyet önemlidir. Bu alanda yapılan araştırmalar, öğrencilerin doğru ve somut geri bildirimlerle daha iyi performans gösterdiklerini ortaya koymaktadır (Hattie & Timperley, 2007, s. 109). Öğrenci belirli bir problemi başarıyla çözdüğünde, öğretmenin “Problemi çözme becerin gerçekten etkileyici!” gibi motive edici ifade kullanması, öğrencinin kendine güvenini artırabilir ve daha fazla başarı için motive olmasına yardımcı olabilir. Bununla birlikte, öğrencilere yapılan övgüde aşırıya kaçmaktan da kaçınılmalıdır. Aşırı övgünün öğrencilerin motivasyonunu azaltabileceğini ve performanslarını düşürebileceğini gösteren başka araştırmalar da aynı sonucu göstermiştir. Aşırı övgünün nötralize etkisi kaçınılmaz olarak görülen bu araştırmalar, geri bildirimlerin önemine dikkat çeker (Mueller & Dweck, 1998, s. 41). Dolayısıyla, öğrencilere yapılan geri bildirimlerin dengeli ve gerçekçi olması önemlidir. Öğrencinin herhangi bir çaba göstermeden başarısız olduğu bir durumda, “Her zaman daha iyisini yapabilirsin” gibi motive edici bir geri bildirim vermek, öğrencinin gelişimine katkı

sağlayabilir. Ancak bu motivasyonun tamamlanabilmesi için başarısız sonuçlanan girişiminin çaba eksikliğinden kaynaklandığının da vurgulanması gerekir. Neden belirten geri dönüşler, sonraki adımlarda başarı oranını da artırmaktadır (Seligman & Csikszentmihalyi, 2000, s. 13).

Motivasyonu artırmak için öğretmenlerin kullanabileceği en etkili araçlardan biri de doğru ve etkili övgü teknikleridir. Övgü, öğrenciye değer verildiğini ve çabalarının takdir edildiğini göstererek özsaygılarını ve özgüvenlerini artırır. Aynı zamanda, öğrenmeyi teşvik eder ve daha yüksek başarıya ulaşmaları için onları motive eder. Her övgü aynı etkiye sahip olmadığı da unutulmamalıdır. Övgünün doğru ve etkili olması için bazı temel özelliklere sahip olması gerekir:

- Samimi ve özgün olmalıdır. Övgü, kalpten gelmeli ve öğrencinin gerçekten takdir edildiğini hissettirmelidir.
- Belirgin ve somut olmalıdır. Övgü, öğrencinin hangi davranışını veya başarısını takdir ettiğinizi net bir şekilde belirtmelidir.
- Özellikle öğrenciye yönelik olmalıdır. Övgü, genellemelere dayalı olmamalı ve öğrencinin bireysel özelliklerini ve çabalarını göz önünde bulundurmalıdır.
- Karşılaştırmalardan kaçınılmalıdır. Övgü, diğer öğrencilerle karşılaştırma yapılmadan, sadece öğrencinin kendi performansına odaklanmalıdır.
- Gerçekçi ve ulaşılabilir hedeflere dayalı olmalıdır. Övgü, öğrencinin ulaşabileceği hedeflere odaklanmalı ve aşırı beklentiler yaratmamalıdır (Avcı & Ayyıldız, 2022, s. 26).
- Araştırmalar, doğru ve etkili övgünün öğrenci motivasyonu ve başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Hattie'nin yaptığı bir meta-analizde, övgünün öğrenci başarısını ortalama 0.44 standart sapma oranında artırdığı bulunmuştur (Hattie, 2009, s. 55). Öğretmenler, çeşitli övgü teknikleri kullanarak öğrencilere doğru ve etkili bir şekilde motive edebilirler.
- Sözlü övgü: Öğrenciye “Aferin”, “Çok iyi”, “Başardın” gibi sözlü övgülerde bulunmak.
- Yazılı övgü: Öğrencinin ödevlerine veya sınavlarına “Çok iyi”, “Başarılı”, “Aferin” gibi yazılı yorumlar yazmak.
- Somut ödüller: Öğrencinin yaş ve eğitim durumu da göz önünde bulundurularak başarılarına karşılık sticker, yıldız veya küçük hediyeler vermek.
- Özel görevler: Öğrenciye, sorumluluk almasını sağlayacak özel görevler vermek.
- Olumlu geri bildirim: Öğrenciye, hatalarını düzeltmesine yardımcı olacak şekilde yapıcı ve motive edici geri bildirimde bulunmak.

Genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilere yönelik doğru ve etkili övgü teknikleri kullanılması, öğrencilerin motivasyonlarını artırmak ve özsaygılarını güçlendirmek için önemli bir araçtır. Eğitimcilerin, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını ve başarılarını dikkate alarak, dengeli ve samimi bir geri bildirim sağlamaları önemlidir. Bu yaklaşım, öğrencilerin öğrenme sürecine daha fazla katılımını teşvik ederken, başarılarının da artmasına olumlu yönde etki edebilir.

1.1. Eleştiri ve Geri Bildirimde Dengenin Önemi

Eleştiri ve geri bildirim, öğrencilerin gelişimine olumlu katkıda bulunmanın önemli bir yolu olarak kabul edilir. Ancak, bu geri bildirimlerin denge içinde verilmesi ve alınması, öğrencilerin motivasyonunu ve özsaygısını korumak açısından kritik öneme sahiptir. Eleştiri, bir öğrencinin performansının olumsuz yönlerine odaklanırken, geri bildirim hem olumlu hem de olumsuz yönleri kapsar ve öğrenciye gelişmesi için somut öneriler sunar. Etkili eleştiri ve geri bildirimde bulunmanın bazı özellikler vardır.

- Öğrenciye saygılı olmalıdır. Eleştiri, öğrenciyi rencide etmeden ve motive edici bir şekilde yapılmalıdır.
- Belirgin ve somut olmalıdır. Eleştiri, öğrencinin hangi davranışını veya başarısını eleştirdiğinizi net bir şekilde belirtmelidir.
- Yapıcı olmalıdır. Eleştiri, öğrenciye neyi nasıl daha iyi yapabileceğini gösteren somut öneriler sunmalıdır.
- Zamanında yapılmalıdır. Eleştiri, öğrencinin hatayı yaptığı zaman veya hemen sonrasında yapılmalıdır.
- Özellikle öğrenciye yönelik olmalıdır. Eleştiri, genellemelere dayalı olmamalı ve öğrencinin bireysel özelliklerini ve çabalarını göz önünde bulundurmalıdır (Hattie & Timperley, 2007, s. 89).

Dengeli bir şekilde eleştiri ve geri bildirimde bulunmak da oldukça önemlidir. Aşırı eleştiri, öğrenciyi demoralize edebilir ve motivasyonunu düşürebilir. Yetersiz eleştiri ise öğrencinin hatalarını düzeltmesine ve gelişmesine engel olabilir. Bu açıdan, her öğrencinin farklı olduğu, farklı eleştiri ve geri bildirim seviyelerine ihtiyaç duyduğu da unutulmamalıdır.

Dengeli bir şekilde eleştiri ve geri bildirimde bulunmanın öğrenci başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu gösteren araştırmalar kapsamında yapılan meta-analizde, geri bildirim öğrenci başarısını ortalama 0.79 standart sapma oranında artırdığı bulunmuştur (Hattie, 2009, s. 71). Bu araştırmadan önce Dweck (2006), eleştiri ve geri bildirimlerde dengeyi korumak için birkaç stratejiyi göz önünde bulundurmaları gerektiğini vurgulamıştır. Eleştiri yapılırken olumlu bir dil kullanmak ve öğrencilerin güçlü yanlarını vurgulamak, özsaygılarını korumalarına ve eleştiriyi olumlu bir şekilde karşılamalarına yardımcı olacağını ifade eden Dweck ayrıca, eleştirinin yapıcı olması ve öğrencilere gelişim fırsatları sunması gerektiğinin de altını çizmiştir (Dweck, 2007, s. 38). Öğrencinin bir hata

yaptığında, “Bunu daha iyi yapabilmen için şu adımları deneyebilirsin” şeklinde yapıcı bir geri bildirimle ele alınması ve yol gösterilmesi, hem hatanın anlaşılması hem de nasıl düzeltileceği gibi onarıcı çözümler sunarken, motive edici etkisi de ortaya çıkacaktır.

Bununla birlikte eleştiri ve geri bildirimde dengenin sağlanması, olumsuz etkilerin önlenmesi açısından da önemlidir. Aşırı eleştiri veya olumsuz geri bildirimler, öğrencilerin motivasyonunu ve özsaygısını olumsuz etkileyeceği gibi geri bildirimlerinin dengeli bir şekilde sunulması, öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarının da göz önünde bulundurulduğu anlamına da gelecektir. Bu yaklaşım, öğrencilerin başarılarını artırmak ve öğrenme sürecine daha fazla katılımını teşvik etmek için etkili bir yol olabilir. Unutulmaması gereken önemli bir nokta ise geri bildirimlerde öğrencinin yaş, sınıf, cinsiyet ve demografik yapısının da önemli olduğudur. Pedagojik formasyonların temel amaçlarından birisi de aslında bu farklılığın doğru zamanda doğru profile uygulanmasıdır.

1.2. Yapıcı Eleştirinin Motivasyon Üzerindeki Etkisi

Eğitimde öğrencilerin motivasyonunu artırmanın yollarından biri, geri bildirim süreçlerinde yapıcı eleştirinin etkin bir şekilde kullanılmasına dayanmaktadır. Yapıcı eleştiri, yalnızca öğrencilerin mevcut performanslarını değerlendirmekle kalmaz, aynı zamanda onların öğrenme süreçlerini iyileştirmek ve motive edici bir öğrenme ortamı oluşturmak için önemli bir araç sunar (Kluger & DeNisi, 1996, s. 264). Bu tür geri bildirim, öğrencilerin hatalarını düzeltmelerine yardımcı olurken, aynı zamanda özsaygılarını korumalarını sağlar. Öğrenciler, yapıcı eleştiriyi, gelişim fırsatları olarak algıladıklarında motivasyonları da artar. Ancak, eleştirinin sunulma şekli ve bağlamı, bu sürecin etkili olup olmaması açısından kritik öneme sahiptir.

Yapıcı eleştirinin öğrenci motivasyonu üzerindeki olumlu etkilerini anlamak için öncelikle eleştirinin niteliği ve nasıl sunulduğu dikkate alınmalıdır. Kluger ve DeNisi'nin (1996) araştırması, geri bildirim öğrencinin kişisel özelliklerine değil, davranışlarına ve öğrenme süreçlerine odaklandığında daha etkili olduğunu ortaya koymuştur. Örneğin, bir öğrencinin matematik dersinde hata yapması durumunda, öğretmenin "Bu soruyu yanlış çözdün" demek yerine, "Bu problemi anlamada bir karışıklık olduğunu görüyorum. Hadi birlikte nerede yanlış yaptığını keşfedelim" şeklinde bir yaklaşım sergilemesi, öğrencinin hata yapmanın öğrenme sürecinin doğal bir parçası olduğunu anlamasına yardımcı olur ve motivasyonunu sürdürmesini sağlar. Bu şekilde öğrencinin hata yapma korkusu azalırken, öğrenmeye daha açık ve katılımcı bir tutum geliştirebilir (Deci & Ryan, 1985, s. 68).

Yapıcı eleştiri, öğrencinin hatalarını düzeltmesine yönelik bir fırsat sunarken, aynı zamanda öğrencinin duygusal ihtiyaçlarını göz ardı etmeyen bir yaklaşımı da kapsar. Eleştirinin yapıcı olabilmesi için öğrencinin kişisel sınırlarına ve özgüvenine zarar vermeden sunulması önemlidir. Bu bağlamda, eleştirinin sadece olumsuz yönlere değil, aynı zamanda

öğrencinin güçlü yönlerine de odaklanması, öğrencinin öğrenmeye olan motivasyonunu artırmada etkili olabileceği ifade edilirken, bir öğrencinin başarılı olduğu alanları vurgulamanın ve bu başarılarını daha da geliştirmesi için yönlendirme yapmanın, öğrencinin özsaygısını koruyacağını, kendine olan güvenini de artırabileceğinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca, yapıcı eleştirinin uzun vadede öğrencilerin başarısına olan etkisi de göz ardı edilmemelidir. Bu tür geri bildirim, öğrencilerin sürekli olarak daha iyisini yapmaya teşvik edilmelerine katkıda bulunur. Deci ve Ryan'ın geliştirdiği öz-belirleme teorisi (Self-Determination Theory), bireylerin kendi seçimleri doğrultusunda kararlar almaları ve bu seçimler sonucunda gelişme fırsatları bulmaları durumunda, içsel motivasyonlarının arttığını öne sürmektedir (Deci & Ryan, 1985, s. 121). Yapıcı eleştiri, öğrencilere bu fırsatı sunarak onların yalnızca bir derste başarılı olmalarına değil, aynı zamanda uzun vadede başarılarını sürdürebilecekleri bir motivasyon kaynağı oluşturur. Ancak, eleştirinin yapıcı olması, yalnızca geri bildirim içeriği ile sınırlı değildir. Eleştirinin verilme zamanlaması ve tonu da motivasyon üzerinde önemli bir rol oynar. Eleştirinin zamanlaması, öğrencinin eleştiriye nasıl algılayacağı üzerinde doğrudan etkili olabilir. Bir sınavdan hemen sonra yapılan eleştiriler, öğrenci hâlâ sınavın etkisi altındayken verilirse, geri bildirim olumsuz algılanma riski artabilir. Oysa bir süre geçtikten sonra ve olumlu bir öğrenme atmosferinde verilen eleştiriler, öğrencinin bu geri bildirimini daha yapıcı bir şekilde değerlendirmesine olanak tanır (Shute, 2008, s. 155). Benzer şekilde, eleştirinin tonu da öğrenci motivasyonu üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Öğretmenin sert, eleştirel bir tonla verdiği geri bildirim, öğrenciyi demotive edebilirken, yumuşak ve teşvik edici bir tonla verilen yapıcı eleştiri, öğrencinin öğrenme sürecine katılımını artırabilir.

Bu açıdan bakıldığında yapıcı eleştirinin, öğrencilerin öğrenme süreçlerindeki motivasyonunu artırmada son derece etkili bir araç olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Bununla birlikte, eleştirinin öğrencinin kişisel özelliklerine değil, davranışlarına ve öğrenme sürecine odaklanması, olumlu bir öğrenme atmosferi içinde sunulması ve zamanlama ile tonun doğru ayarlanması, eleştirinin motivasyon üzerindeki olumlu etkisini güçlendirecektir. Eğitimciler, bu önemli aracı doğru bir şekilde kullanarak, öğrencilerin öğrenme süreçlerini destekleyebilir ve onların uzun vadeli başarılarını teşvik edebilirler.

1.3. Övgü ve Eleştiri Arasındaki Dengenin Sağlanması

Övgü ve eleştiri, öğrenci motivasyonu ve başarısını olumlu yönde etkileyen, ancak yanlış kullanımında sürece zarar da verebilen iki önemli iletişim stratejisidir. Her ikisinin de doğru şekilde kullanımı, öğrenciye hatalarını düzeltmesi, güçlü ve zayıf yönlerini anlaması ve hedeflerine ulaşması için motive olması için yardımcı olur. Öğrencilere yönelik geri bildirimlerde övgü ve eleştiri arasındaki denge, öğrenme sürecinin etkinliği ve öğrenci motivasyonu açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu denge, öğrencilerin güçlü yönlerini takdir

ederken aynı zamanda gelişim alanlarını belirlemelerine ve iyileştirmelerine de fırsat tanır (Brophy, 1981, s. 28).

Kuşku yok ki övgü, öğrencilerin motivasyonunu artırmak ve özsaygılarını güçlendirmek için güçlü ve etkili bir araçtır. Henderlong ve Lepper'in yaptığı araştırmalar, övgünün öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini artırdığını ve daha fazla çaba göstermelerini teşvik ettiğini göstermektedir (Henderlong & Lepper, 2002, s. 780). Bir öğrencinin matematik sınavında başarılı olduğunda, öğretmenin "Harika iş çıkardın, matematik konusunda gerçekten çok yeteneklisin!" gibi olumlu bir geri bildirim vermesi, öğrencinin kendine olan güvenini artırabilir ve matematikle ilgili daha fazla çaba göstermesini teşvik edebilir.

Övgü ve eleştiri arasındaki dengeyi sağlamak çok önemlidir. Aşırı övgü, öğrenciyi rehavete sokabilir ve gerçekçi olmayan beklentiler yaratabilir. Yetersiz övgü ise öğrenciyi motive etmede yetersiz kalabilir. Aşırı eleştiri ise öğrenciyi demoralize edebilir ve motivasyonunu düşürebilir. Yetersiz eleştiri ise öğrencinin hatalarını düzeltmesine engel olabilir. Eleştiri, öğrencilerin hatalarını tanımalarına ve gelişim fırsatlarına odaklanmalarına yardımcı olabilir (Kluger & DeNisi, 1996, s. 283). Yapılan eleştiri, öğrencilerin hatalarını düzeltmelerine ve daha iyi performans göstermelerine yönlendirebilir. Bir öğrencinin yazılı bir çalışmada hatalı bir mantık kullanması durumunda, öğretmenin "Buradaki mantıksal hatayı görebiliyorum, bu konuda daha dikkatli olman gerekebilir" şeklinde yapıcı bir geri bildirim vermesi, öğrencinin yazma becerilerini geliştirmesine yardımcı olabilir. Övgü ve eleştiri arasındaki dengeyi sağlamanın önemi, öğrencilerin motivasyonunu ve özsaygısını korumakla kalmaz, aynı zamanda öğrenme sürecini de optimize eder. Bu konuyla ilgili yapılan araştırmalar, dengeli geri bildirim yaklaşımının öğrenci başarısını artırdığını ve öğrenme ortamlarını iyileştirdiğini göstermektedir. Dolayısıyla, eğitimcilerin, övgü ve eleştiriye dengeli bir şekilde sunarak öğrencilerin gelişimini desteklemeleri önemlidir.

Övgü ve eleştiri arasındaki dengeyi sağlamak için; her öğrenciye özel bir yaklaşım benimsenmelidir. Her öğrencinin farklı olduğunu ve farklı övgü ve eleştiri seviyelerine ihtiyaç duyduğunu unutmamalı ve öğrenciye saygılı bir şekilde yapılmalıdır. Eleştiri, rencide etmeden ve motive edici bir şekilde yapılmalıdır. Övgü ve eleştiri, belirgin ve somut olmalıdır. Neyi takdir ettiğinizi veya neyin düzeltilmesi gerektiğini net bir şekilde belirtmeli ve kesinlikle yapıcı olunmalıdır (Dweck, 2007, s. 38). Övgü, öğrencinin çabalarına odaklanırken eleştiri, öğrenciye neyi nasıl daha iyi yapabileceğini gösteren somut öneriler sunmalıdır. Övgü ve eleştirinin zamanında yapılması da en az içeriği kadar önemlidir. Zamanlama ayırımı yapılırken övgünün, öğrenci başarılı olduğunda, eleştirinin ise, öğrencinin hatayı yaptığı zaman veya hemen sonrasında yapılmasına dikkat edilmelidir.

Netice itibariyle övgü ve eleştiri arasındaki denge, öğrenci motivasyonunu artırmak ve öğrenme sürecini iyileştirmek için kritik bir öneme sahiptir. Eğitimcilerin, öğrencilerin güçlü yönlerini takdir ederken aynı zamanda gelişim alanlarını belirlemelerini ve desteklemelerini sağlayarak bu dengeyi sağlamaları önemlidir.

2. OBJEKTİF VE DENGELİ İLETİŞİM YAKLAŞIMLARI

Eğitim ortamlarında, öğrencilerle etkili iletişim kurmak, öğrenme sürecini desteklemenin önemli bir parçasıdır. Objektif ve dengeli iletişim yaklaşımları, öğretmenlerin öğrencilerle sağlıklı bir ilişki kurmalarına ve öğrencilerin motivasyonunu ve özsaygısını güçlendirmelerine yardımcı olur.

Objektif iletişim, duyguları ve önyargıları ortadan kaldırarak gerçeklere dayalı bir iletişim şeklidir. Öğrencilerle objektif bir iletişim kurmak, öğretmenlerin tarafsız bir şekilde öğrencilerle etkileşimde bulunmalarını sağlar (Burgoon, 1994, s. 388). Bu yaklaşım, öğrencilerin güvenini kazanmak ve anlayışlı bir öğretmen-öğrenci ilişkisi oluşturmak açısından önemlidir.

Dengeli iletişim yaklaşımları, övgü ve eleştiriye dengeli bir şekilde birleştirir. Öğrencilere yapılan geri bildirimlerin dengeli olması, öğrencilerin motivasyonunu ve özsaygısını korumak için kritik öneme sahiptir (Deci & Ryan, 1985, s. 191). Dengeli iletişim, öğrencilerin güçlü yönlerini takdir ederken aynı zamanda gelişim alanlarını belirlemelerine ve iyileştirmelerine fırsat tanır.

Objektif ve dengeli iletişim yaklaşımları, öğrencilerin özsaygısını güçlendirirken aynı zamanda öğrenme sürecine katılımını teşvik edebilir. Araştırmalar, öğrencilerin, öğretmenlerinin objektif ve dengeli iletişim yaklaşımlarını benimsemesi durumunda daha fazla öz-düzenleme yeteneğine sahip olduklarını ve daha yüksek öğrenme başarıları elde ettiklerini göstermektedir (Weiner, 2010, s. 31).

Bu da objektif ve dengeli iletişim yaklaşımlarının, eğitim ortamlarında etkili iletişimin temelini oluşturduğunun en önemli göstergelerindedir. Öğretmenlerin, öğrencilerle objektif bir şekilde iletişim kurmaları ve övgü ile eleştiriye dengeli bir şekilde birleştirmeleri, öğrencilerin motivasyonunu artırabilir ve özsaygılarını güçlendirebilir. Bu yaklaşım, öğrencilerin başarılı bir şekilde öğrenme sürecine katılmalarını sağlayabilir ve uzun vadeli başarılarını destekleyebilir.

3. MOTİVASYONU ARTIRMAK İÇİN ÖZEL GÜNLER VE ETKİNLİKLERLE TAKDİR VE KUTLAMA

Eğitim süreçlerinde öğrencilerin motivasyonlarını canlı tutmak ve öğrenmeye olan ilgilerini artırmak için çeşitli stratejiler kullanılmaktadır. Bu stratejiler arasında, öğrencilerin başarılarını kutlamak ve takdir etmek önemli bir yer tutmaktadır. Başarının tanınması, öğrencilerin özsaygısını güçlendirmenin yanı sıra öğrenme süreçlerine daha fazla katılım

sağlama noktasında da etkili olabilir. Özellikle özel günler ve etkinlikler aracılığıyla yapılan takdir ve kutlamalar, öğrenme ortamında pozitif bir atmosfer oluşturur ve öğrencilerin daha fazla motive olmasına katkı sağlar.

Öğrenci başarılarını kutlamak, öğrenme ortamında pozitif bir geribildirim mekanizması oluşturur. Fredrickson (2001), öğrencilerin başarılarının öğretmenler tarafından tanınmasının, onların özsaygısını artırdığını ve daha fazla başarı için motive ettiklerini öne sürmektedir. Bir öğrencinin bir sınavda yüksek bir not alması veya bir proje üzerinde başarılı bir şekilde çalışması durumunda, öğretmenin bu başarıyı tüm sınıfla paylaşarak öğrenciyi takdir etmesi, öğrencinin öğrenme sürecine olan bağlılığını artırabileceğini, bu gibi kutlamaların sadece bireysel öğrencinin motivasyonunu artırmakla kalmayacağını, aynı zamanda diğer öğrenciler için de bir örnek teşkil ederken sınıf içinde olumlu bir rekabet atmosferi de meydana getireceğini öne sürer (Frederickson, 2001, s.221).

Öğrenci motivasyonunu artırmak amacıyla düzenlenen özel günler ve etkinlikler, öğrencilere kendilerini özel hissettirme imkânı sunar. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin öğretmenleri ve akranları tarafından başarılarının takdir edilmesiyle daha fazla öğrenme ve çaba gösterme arzusunu artırır. Dönem sonu kutlamaları, başarı ödül törenleri veya yıl boyunca belirli başarılar için verilen sertifikalar, öğrencilerin başarılarını tanıma ve kutlama fırsatları sunar. Bu tür organizasyonlar, öğrencilerin sadece bireysel başarılarını değil, aynı zamanda sınıfın genel performansını da kutlayarak, kolektif bir motivasyon yaratır (Deci & Ryan, 1985, s. 86). Özel günler ve etkinliklerle yapılan kutlamalar, öğrenciler arasında işbirliği ve dayanışmayı teşvik eden bir araç olarak da görülebilir. Öğrencilerin sadece bireysel başarıları değil, aynı zamanda grup çalışmaları veya kolektif çabaları da kutlanmalıdır. Weiner, öğrenci gruplarının birbirlerinin başarılarını kutlamalarının, sınıf içinde olumlu sosyal ilişkiler geliştirilmesine katkıda bulunduğunu savunur. Bu durum, sınıf içinde bir işbirliği kültürü yaratırken, öğrenciler arasındaki sosyal bağları güçlendirir ve öğrenme sürecini destekler. Ayrıca, bu tür kutlamalar, öğrencilerin birbirlerinin başarılarını takdir etmeyi öğrenmeleri açısından da önemlidir. Bu durum, grupta bulunan tüm öğrencilerin birbirlerine karşı daha olumlu ve destekleyici bir tutum geliştirmelerine yardımcı olur ve sınıf içinde güven ortamını güçlendirir (Weiner, 2010, s. 34).

Öğretmenlerin öğrencilerin başarılarını kutlamaları, ayrıca öğrencilerde öğrenme motivasyonunun sürekliliğini sağlama açısından da önemlidir. Yapılan araştırmalar, öğrenme sürecinde düzenli olarak başarılarının tanınması ve kutlanmasının, öğrencilerin çaba sarf etme isteklerini artırdığını göstermektedir. Özellikle uzun vadeli projelerde veya zorlu konularda öğrencilerin adım adım ilerlemelerini kutlamak, öğrencilerin büyük başarılar elde etmeden önce de takdir edildiklerini hissetmelerine yardımcı olur. Bu tür adım adım kutlamalar, öğrencilerin büyük hedefler karşısında demotive olmalarını engeller ve sürecin kendisine değer vermelerini sağlar (Ryan & Deci, 2000, s. 71).

Öğrencilerin motivasyonunu artırmak için kullanılan bir başka etkili strateji de, öğrencilerin bireysel yeteneklerini ve özel çabalarını tanıma ve bu başarıları takdir etmektir. Fredrickson, öğrencilerin bireysel başarıları, onların öğrenme süreçlerine olan katkıları veya liderlik becerileri takdir edilerek kutlandığında, öğrenciler kendilerini daha değerli ve öğrenme sürecine daha bağlı hissedeceklerini öne sürerken, aynı zamanda öğrencilerin özgüvenlerini artırarak daha fazla başarı için motive olmalarına katkı sağlayacaklarını ifade eder (Frederickson, 2001, s. 225). Weiner de bu görüşü destekleyerek, öğretmenlerin öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları takdir etmesinin, öğrencilerin kendilerini özel hissetmelerine yardımcı olduğunu ve sınıf içinde olumlu bir rekabet ortamı oluşturduğunu belirtir (Weiner, 2010, s. 33).

Tüm bu verilerden yola çıkarak, öğrenci motivasyonunu artırmak amacıyla kullanılan kutlama ve takdir stratejilerinin, öğrenme ortamında pozitif bir atmosfer oluşturma, öğrencilerin kendilerini değerli hissetmelerini sağlama ve sınıf içinde dayanışmayı teşvik etme açısından son derece etkili olduğunu söylemek mümkündür. Özel günler ve etkinliklerle yapılan kutlamalar, sadece bireysel başarıları değil, aynı zamanda kolektif çabaları da ödüllendirerek öğrencilerin daha fazla öğrenmeye ve çaba göstermeye istekli olmalarına katkıda bulunur. Bu nedenle, eğitimcilerin öğrencilerin başarılarını düzenli olarak kutlaması ve onların motivasyonlarını artırması önemlidir.

4. ETKİLİ İLETİŞİMDE DENGİYİ SAĞLAMAK

Eğitim ortamlarında etkili iletişim, öğretmen ile öğrenci arasındaki ilişkiyi güçlendiren ve öğrenme sürecini destekleyen en önemli faktörlerden biri olarak kabul edilir. Öğretmenler, öğrencileriyle kurdukları iletişimde dengeyi sağladıklarında, hem olumlu geri bildirimler verip öğrencilerin motivasyonlarını artırabilirler hem de öğrencilerin gelişim alanlarını işaret ederek onların sürekli olarak ilerlemelerini sağlayabilirler. Dengeyi sağlamak, öğretmenlerin yalnızca eleştiri veya övgü sunarken değil, aynı zamanda genel iletişim stratejilerini kullanırken de tarafsız ve yapıcı olmalarını gerektirir (Akbulut, 2011, s. 41). Bu durum, öğrencilerde güven hissi uyandırır ve öğrenme sürecine daha fazla katılımı teşvik eder.

Etkili iletişimde dengeyi sağlamak için öğretmenlerin her türlü geri bildirimini objektif bir bakış açısıyla sunmaları gerekmektedir. Öğrencilerin performanslarını değerlendirirken duygusal tepkilerden kaçınmak, öğrencilerin geri bildirimlere karşı olumlu tepkiler geliştirmesine yardımcı olabilir. Öğretmenlerin öğrencilere objektif bir yaklaşım sergilemelerinin, öğrencilerin öğretmenlerine daha fazla güven duymalarına ve iletişimde açıklığı teşvik ettiğini belirtmektedir. Bu da, sınıf ortamında sağlıklı bir öğrenme atmosferi oluşturur ve öğrencilerin hatalarından ders çıkararak gelişmelerini destekler. Öğrenciler, geri bildirim tarafsız ve objektif olduğunu hissettiklerinde, gelişim alanlarına daha fazla odaklanma eğilimindedirler ve eleştirileri bir kişisel saldırı olarak algılamazlar (Ergin & Birol, 2005, s. 109).

Etkili iletişimde dengeyi sağlamanın bir diğer önemli unsuru, övgü ve eleştiriyi dengeli bir şekilde sunmaktır. Sadece eleştirinin veya sadece övgünün kullanılması, öğrencilerin öğrenme sürecine olumsuz etki yapabilir. Yalnızca övgü alan bir öğrenci, zamanla başarılarını geliştirmek için daha az çaba sarf edebilir veya eleştirilere karşı dirençli hale gelebilir. Diğer yandan, yalnızca eleştiriye maruz kalan bir öğrenci, özgüvenini kaybedebilir ve öğrenme sürecine olan ilgisini yitirebilir (Ergin & Birol, 2005, s. 111). Bu nedenle, öğretmenler öğrencilerin başarılarını kutlarken, aynı zamanda onların gelişim alanlarını da belirtmeli ve dengeyi sağlamalıdır. Bu yaklaşım, hem öğrencilerin özsaygılarını korumalarına hem de öğrenmeye devam etmelerine katkı sağlar. Bir öğrenci bir derste önemli bir ilerleme kaydettiğinde, öğretmen bu başarıyı takdir ederken, öğrencinin daha da gelişebileceği alanları da vurgulayarak dengeli bir geribildirim sunmalıdır.

Dengeyi sağlamak, yalnızca bireysel geribildirimlerde değil, aynı zamanda sınıf genelindeki iletişimde de önemli bir role sahiptir. Yapılan araştırmalar, öğretmenlerin dengeli bir iletişim yaklaşımı benimsediğinde, öğrencilerin daha fazla motive olduklarını ve daha başarılı olduklarını göstermektedir. Bu denge, öğrenciler arasında adalet duygusunu güçlendirdiği gibi, öğretmenin tüm öğrencilerine eşit mesafede olduğunu hissettirdiği için sınıf içi uyumu da artırır. Adalet ve tarafsızlık algısı, öğrencilerin öğretmenlerine olan güvenini artırarak daha derin bir öğrenme süreci yaşanmasını sağlar (Kocayörük, 2012, s. 77). Özellikle ergenlik dönemine yönelik çalışmalar yapan Kocayörük, bu konuda ailenin de önemine vurgu yapar. Aile içi iletişimde dengeyi “...çatışmaların etkili bir şekilde ele alındığı, aile üyelerinin birbirlerine desteğini ve güvenini ortaya koyabildiği aile ortamlarında, ergenlerin gelişim süreçlerini başarılı bir şekilde tamamladıkları görülmektedir” diyen Kocayörük, akademik başarı, sosyal beceri ve benlik saygısı gibi konularda uyumlamanın ve dengelemenin olumlu etkilendiğini ifade eder (Kocayörük, 2010, s.38). Övgü ve eleştirinin dengeli bir şekilde sunulmasının yanında, öğretmenlerin iletişimlerinde açık ve net olmaları da dengeyi sağlamanın bir başka yoludur. Öğrenciler, geribildirimlerin net bir şekilde ifade edilmesini beklerler, bu da onların neyi doğru yaptıklarını ve neyi geliştirmeleri gerektiğini anlamalarını kolaylaştırır. Netlik, özellikle eleştiri söz konusu olduğunda, öğrencilerin geri bildirim anlamalarını ve kabul etmelerini kolaylaştırır. Öğrenciler, öğretmenlerinin neyi kastettiğini tam olarak anladıklarında, geri bildirimleri üzerinde düşünme ve bunları uygulama olasılıkları daha yüksektir (Akbulut, 2011, s. 39).

Dengeyi sağlamak aynı zamanda öğrenci motivasyonunu artırmanın temel yollarından da birisidir. Eğitimde yapılan araştırmalar, övgü ve eleştirinin dengeli bir şekilde sunulmasının, öğrencilerin öğrenme süreçlerine olan ilgilerini ve bağlılıklarını artırdığını ortaya koymaktadır (Ergin & Birol, 2005, s. 89). Bu yaklaşım, öğrencilere öğrenme süreçlerinde hem başarıları için takdir edildiklerini hem de gelişimlerine devam etmeleri gerektiğini hissettirir. Öğretmenler, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre övgü ve eleştiriyi

dengeleyerek, onların özgüvenlerini korumalarına ve aynı zamanda sürekli gelişime açık olmalarına katkı sağlar.

Etkili iletişimde dengeyi sağlamanın, öğrenci-öğretmen, öğrenci-aile veya öğretmen-aile ilişkilerinde kritik bir rol oynadığı yadsınamaz bir gerçektir. Objektiflik, övgü ve eleştiri dengesi, açık ve net bir iletişim bu dengenin sağlanmasına yardımcı olan unsurlar arasında yer alır. Öğretmenlerin iletişimlerinde bu faktörlere dikkat etmeleri, öğrencilerin motivasyonunu artırabilir, öğrenme sürecini olumlu yönde etkileyebilir ve öğrenci başarısına katkıda bulunabilir. Dolayısıyla, eğitimcilerin bu dengeyi koruyarak güçlü bir öğrenme ortamı oluşturmaları büyük önem taşımaktadır. Dengeyi sağlayan bir iletişim stratejisi, öğrencilerin kendilerine güvenmelerini, hatalarından ders çıkarmalarını ve sürekli gelişim göstermelerini teşvik edecektir.

5. ÖĞRENCİ GERİBİLDİRİMLERİNİN İLETİŞİM AKIŞINDA YERİNİN BELİRLENMESİ

Eğitimde öğrenci geribildirimleri, öğretmen-öğrenci ilişkisini etkileyen en önemli unsurlardan biridir. Öğrencilerin performanslarına yönelik verilen geribildirimler, onların öğrenme süreçlerini iyileştirmelerine, eksikliklerini gidermelerine ve öğrenme hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olur. Aynı zamanda bu geribildirimler, öğrencilerin motivasyonlarını artırarak öğrenmeye olan bağlılıklarını pekiştirir. Etkili bir şekilde yapılandırılmış geribildirimler, öğrenci başarısını artırmakla kalmaz, aynı zamanda öğretmen-öğrenci arasındaki iletişim akışının da sağlıklı bir şekilde devam etmesine katkı sağlar (Hattie & Timperley, 2007, s. 111). Geribildirimler, öğrencilerin hangi alanlarda başarılı olduklarını ve hangi alanlarda gelişmeleri gerektiğini belirlemeleri için kritik bir rol oynar. Bu nedenle, öğrenci geri bildirimlerinin zamanında ve yapıcı bir şekilde verilmesi büyük önem taşır. Öğrenciler, öğretmenlerinden aldıkları geri bildirimlerle kendilerini değerlendirme ve performanslarını iyileştirme fırsatı bulurlar. Bununla birlikte, geribildirimlerin yalnızca öğrencilerin hatalarını işaret etmekle sınırlı kalmaması, aynı zamanda öğrencilerin başarılarını da tanınması önemlidir. Pozitif geribildirimler, öğrencilerin özgüvenlerini artırarak onların öğrenmeye olan ilgilerini ve motivasyonlarını artırır (Black & Wiliam, 1998, s. 67).

Etkili geribildirim, öğretmenlerin öğrencilere bireysel olarak ulaşmalarını sağlayan verimli iletişimin önemli bir aracıdır. Sadler, öğrenci geri bildirimlerinin sadece bir değerlendirme aracı olmadığını, aynı zamanda öğrencilerin öğrenme süreçlerine rehberlik eden önemli bir iletişim aracı olduğunu belirtir (Sadler, 2010, s. 541). Öğretmenlerin verdiği geri bildirimler, öğrencilerin öğrenme sürecinde karşılaştıkları engelleri aşmalarına yardımcı olurken, aynı zamanda onları daha ileriye götürecek stratejiler sunar. Bu nedenle, geri bildirimler yapıcı, spesifik ve gelişime açık olmalıdır. Yalnızca genel ifadelerden oluşan geri bildirimler, öğrencilere net bir yönlendirme sunmaz ve öğrenme süreçlerine katkı sağlamaz.

Geribildirimlerin öğrenci gelişimindeki yeri, sadece öğretmenin değerlendirme sürecinde aktif bir rol oynamasıyla değil, aynı zamanda öğrencilerin geri bildirimleri nasıl algıladığı ve bu geribildirimleri nasıl kullandıklarıyla da ilişkilidir. Kulhavy ve Stock yaptıkları çalışmada, öğrencilerin geri bildirimleri etkili bir şekilde kullanabilmesi için, bu geri bildirimlerin öğrencilerin anlayabileceği bir dilde sunulması gerektiğini vurgularlar. Ayrıca, geri bildirimlerin hemen verilmesi, öğrencilerin performanslarını hızlı bir şekilde değerlendirmelerine ve düzeltmeler yapmalarına olanak tanır (Kulhavy & Stock, 1989, s. 288). Gecikmiş geri bildirimler ise etkisini yitirebilir ve öğrencilerin motivasyonunu olumsuz etkileyebilir.

Geri bildirimlerin eğitimdeki yeri, sadece öğretmen-öğrenci ilişkisinde değil, aynı zamanda öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini kontrol etmelerinde de belirleyicidir. Öğrencilerin, aldıkları geri bildirimlere dayalı olarak öğrenme stratejilerini değiştirmeleri ve geliştirmeleri, onların daha bilinçli ve etkili öğrenme deneyimleri yaşamalarına olanak tanır. Bu süreç, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini sahiplenmelerini ve sorumluluk almalarını sağlar (Nicol & Macfarlane-Dick, 2006, s. 201). Bu bağlamda, geribildirimlerin öğrencilere nasıl sunulduğu ve bu geri bildirimlerin öğrenciler üzerindeki etkileri, eğitimin kalitesini doğrudan etkileyen faktörlerdir.

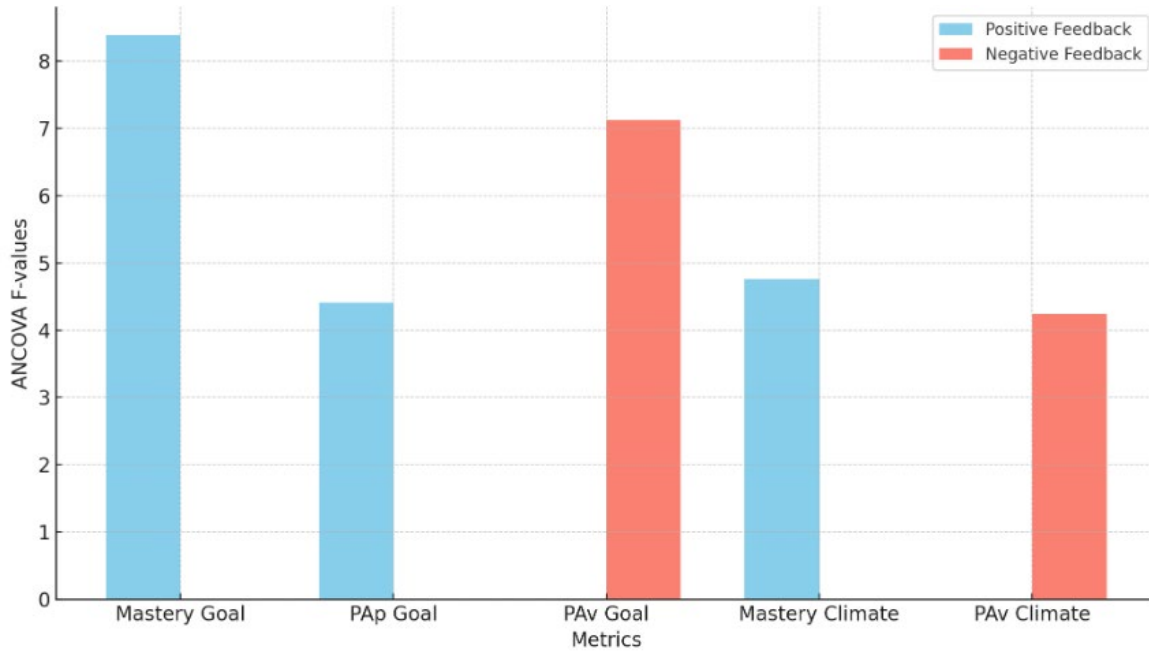
Geribildirim sürecinde öğretmenlerin dikkat etmesi gereken bir diğer önemli konu, geri bildirimlerin bireysel öğrenci ihtiyaçlarına uygun olmasıdır. Her öğrenci farklı öğrenme stillerine ve ihtiyaçlarına sahip olduğundan, geri bildirimlerin de bu farklılıklara göre uyarlanması gerekir. Carless, geri bildirimlerin öğrencilerin bireysel öğrenme süreçlerine entegre edilmesinin, onların öğrenme motivasyonlarını artırmada ve başarılarını artırmada önemli bir rol oynadığını belirtir. Bu, geri bildirim sürecinin bireyselleştirilmesi gerektiğini ve öğretmenlerin öğrencilerin farklı ihtiyaçlarına göre geri bildirim stratejileri geliştirmeleri gerektiğini göstermektedir (Carless, 2006, s. 221). Öğrenci-öğrenci etkileşiminde de önemli bir yere sahip olan geribildirimler, işbirlikçi öğrenme ortamlarının oluşturulmasına katkı sağlar ve öğrenciler arasındaki ilişkileri güçlendirir. Özellikle grup çalışmalarında, öğrenciler birbirlerinin performanslarını değerlendirerek, hem kendilerini hem de arkadaşlarını geliştirme fırsatı bulurlar. Bu tür geri bildirim süreçleri, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine ve daha sorumlu bir öğrenme deneyimi yaşamalarına katkıda bulunur (Topping, 1998, s. 271).

6. BULGULAR

Öğrenci motivasyonunu artırmak için yapılan iletişim çalışmaları arasında geri bildirim, motivasyon ve dengelemeye yönelik çeşitli araştırmalar ve bulgular da elde edilmiştir. Erturan-İlker'in Denizli ilinde gerçekleştirdiği araştırmasına aynı lisede Beden Eğitimi dersine devam eden 47 öğrenci (27 kız, 20 erkek) katılmıştır. Öğrenciler, olumlu ve

olumsuz geribildirim almak üzere iki gruba ayrılmıştır. Olumlu geribildirim grubunda 27 öğrenci (15 kız, 12 erkek; M=15.62), olumsuz geribildirim grubunda ise 20 öğrenci (12 kız, 8 erkek; M=15.74) bulunmaktadır.

Değişkenlerin çarpıklık değerleri -0.710 ile 0.644 arasında, basıklık değerleri ise -1.05 ile 0.334 arasında değişmektedir; bu da verilerin normal dağıldığını göstermektedir. Tüm değişkenlerin çarpıklık ve basıklık skorları ± 2 'nin altında kalmıştır (Schutz & Gessaroli, 1993). Araştırmanın amacı, olumlu ve olumsuz geribildirim gruplarının başarı hedefleri ve motivasyonel iklim algıları üzerindeki etkilerini incelemektir. Bu doğrultuda, bağımlı değişkenler için kovaryans analizi (ANCOVA) yapılmıştır. Ortak değişken olarak ön testler kullanılmış ve anlamlılık düzeyi 0.05 olarak belirlenmiştir (Erturan-İlker, 2014).

Şekil 1: Olumlu ve Olumsuz Geri Bildirimın Başarı Hedefleri ve Motivasyon Üzerine Etkisi

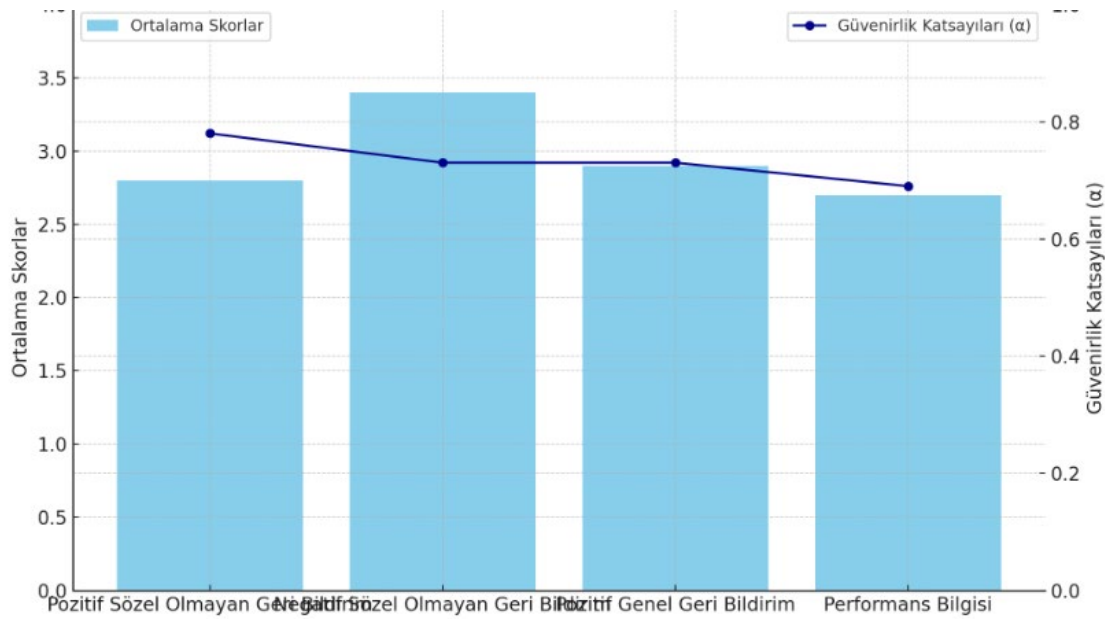
Kaynak: Erturan-İlker, G. (2014). Effects of feedback on achievement goals and perceived motivational climate in physical education. *Issues in Educational Research*, 24(2), 152-161.

Kovaryans analizi öncesinde istatistiksel varsayımların kontrol edildiği ve tüm çok değişkenli varsayımların sağlandığı belirtilmiş olan çalışmada, değişkenlerin çoğunun ön ve son test alfa katsayıları 0.70'in üzerinde olup güvenilir olduğu da ifade edilmiştir (Nunnally, 1978). Ancak, çalışmada motivasyon ön test puanları her iki grupta da 0.70'in altında kaldığı görülmüştür (0.68 ve 0.66). Olumlu geribildirim grubundaki öğrenciler, olumsuz geribildirim grubundakilerden daha yüksek başarı hedefi ve motivasyon puanlarına sahipken; olumsuz geribildirim grubundaki öğrenciler ise olumlu gruptan daha yüksek PAv başarı hedefi ve PAv motivasyon puanları elde etmiştir. Etki büyüklükleri sırasıyla 0.01 (küçük), 0.06 (orta) ve 0.14 (büyük) olarak değerlendirilmiş ve tüm etkileşim etkileri büyük kabul edilmiştir (Stevens, 2002).

Dengeli geri bildirim verilen grubun hem katılım oranında hem de motivasyon seviyesinde diğer gruplara göre daha yüksek olduğu görülmekle beraber, dengeli geri bildirim özellikle küçük yaş gruplarında motivasyonu artırıcı etkisini de göstermektedir.

Bir diğer çalışmada ise 2003 yılında Koka ve Hein tarafından geliştirilen, sonrasında 2005 yılında yenilenmiş Algılanan Öğretmen Geribildirim Ölçeğinin kullanılmasıyla Kara, Kazak ve Aşçı (2018) tarafından gerçekleştirilmiş bir araştırmadır.

12,83 yaş ortalamasına sahip 454 öğrenciyle yürütülen çalışma, ölçeğin dört faktörlü yapısını doğrulamak için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ve Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı gibi istatistiksel yöntemler kullanarak ölçeğin yapısal uygunluğunu test etmiştir. Çalışmanın sonuçları, ölçeğin dört alt boyutta (pozitif sözel olmayan, negatif sözel olmayan, pozitif genel geri bildirim ve performans bilgisi) yeterli psikometrik özelliklere sahip olduğunu da göstermektedir. Model uyum indeksleri (χ^2/sd , RMSEA, SRMR, TLI, CFI, GFI) ölçeğin dört faktörlü yapısının kabul edilebilir uyum düzeyinde olduğunu gösterirken; iç tutarlılık katsayıları 0.69 ile 0.83 arasında; test-tekrar test güvenilirlik katsayıları ise 0.70 ile 0.90 arasında belirlenmiş, bu da ölçeğin güvenilirliğinin desteklendiğini göstermektedir (Kara, vd. 2018).

Şekil 2: Algılanan Öğretmen Geri Bildirim Alt Ölçeği: Ortalama Skorlar ve Güvenilirlik Katsayıları

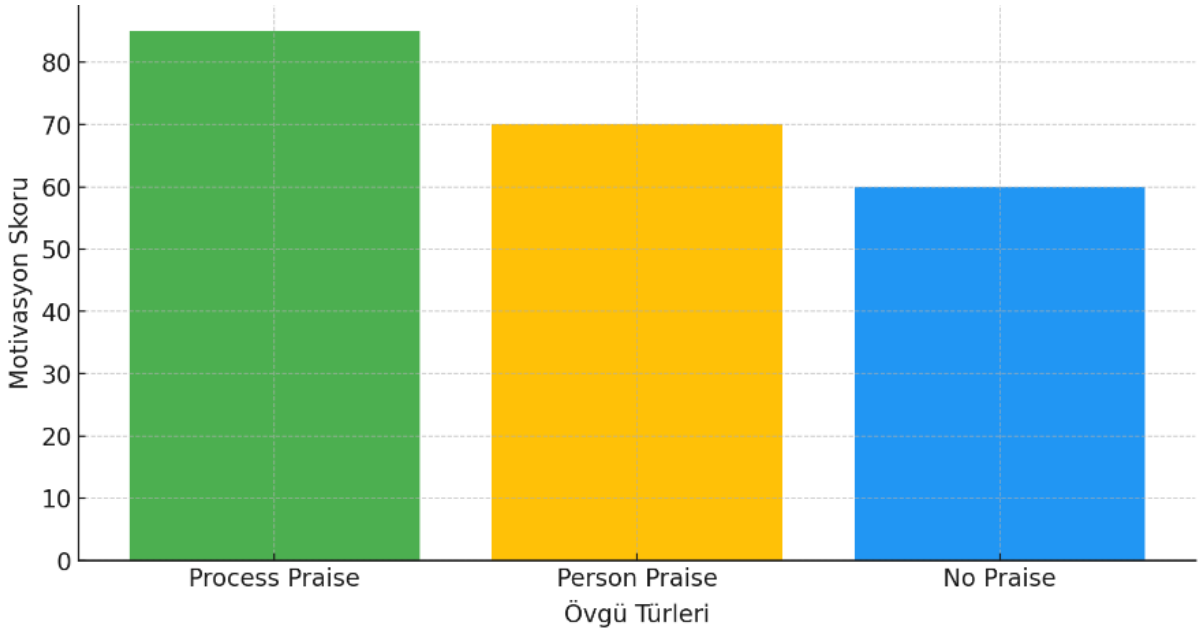
Kaynak: Kara, F.M., Kazak, F.Z. ve Aşçı, F.H. Algılanan Öğretmen Geribildirim Ölçeği: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi, 2018, 29 (2), 79–86.

Grafikte, "Algılanan Öğretmen Geri Bildirim Ölçeği"nin dört alt boyutunun ortalama skorları ve güvenilirlik katsayıları (Cronbach Alfa) gösterilmektedir. Bu analiz, her bir alt boyutun hem öğrenciler tarafından nasıl algılandığını hem de güvenilirliğini görselleştirmektedir. Ortalama skorlar 4 üzerinden değerlendirilirken, güvenilirlik katsayıları

ise 0 ile 1 arasında değişmektedir ve her iki veri, ölçeğin istatistiksel yeterliliğini ve güvenilirliğini vurgulamaktadır.

Övgü ve eleştirinin dengeli kullanımının, öğrenci motivasyonunu artırmada etkili olabildiğine yönelik Haimovitz ve Corpus'un 2011 yılında yaptığı bir çalışmada, üniversite öğrencilerinin motivasyon düzeyleri üzerine odaklanılmıştır. Araştırmada öğrencilere yapılan kişisel övgü (kişisel yeteneklerine yönelik) ve süreç övgüsü (süreç ve çabaya yönelik) türlerinin etkileri incelenmiştir. Sonuçlar, süreç övgüsünün öğrencilerin içsel motivasyonunu artırdığını gösterirken, kişisel övgünün özellikle ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinde motivasyonu düşürdüğünü ortaya koymuştur (Haimovitz & Corpus, 2011).

Kişisel övgü (kişinin yeteneklerine odaklanan övgü) ile süreç övgüsü (çabaya veya kullanılan yonteme odaklanan övgü) arasındaki farkların öğrencilerin motivasyon üzerindeki etkisinin incelendiği çalışmada, üç farklı övgü türüyle (kişisel övgü, süreç övgüsü ve övgü olmadan) motive edilmeye çalışılan üniversite öğrencilerinin, içsel motivasyon, algılanan yeterlik, başarı atıfları ve koşullu özdeğerleri değerlendirilmiştir.

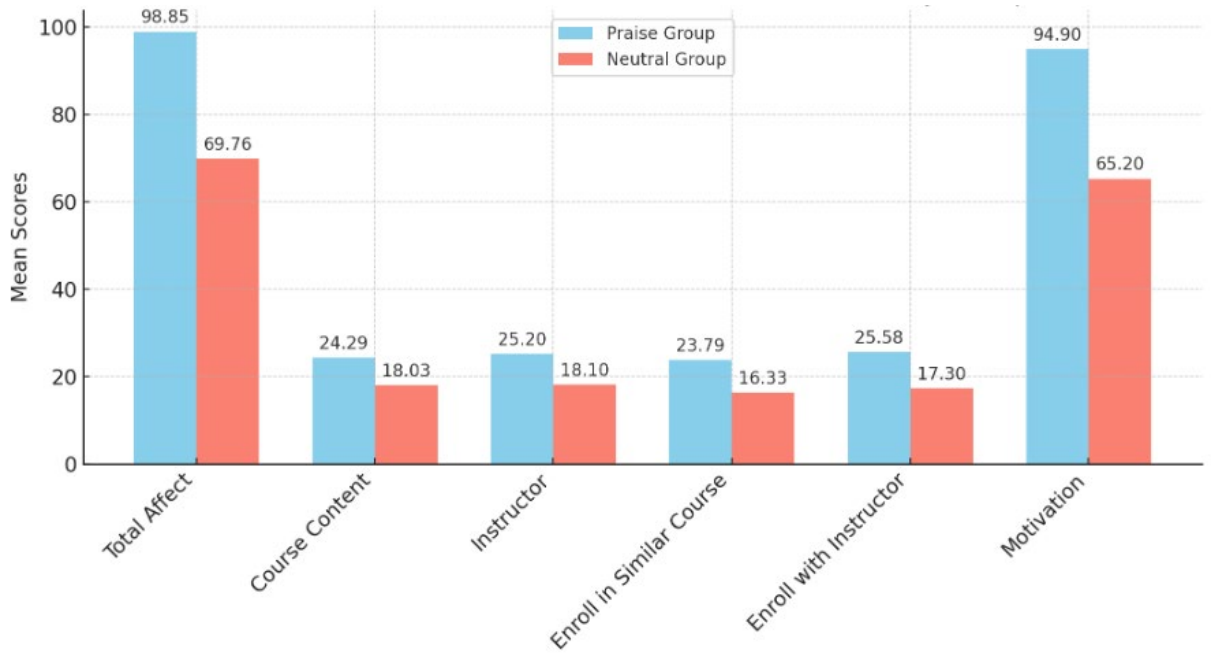

Şekil 3: Övgü Türleri ve Öğrenci Motivasyonu

Kaynak: Haimovitz, K., & Corpus, J. H. (2011). Effects of person versus process praise on student motivation: Stability and change in emerging adulthood. *Educational Psychology*, 31(5), 595-609.

Övgü türlerine göre motivasyon seviyelerinin gösterildiği grafikte süreç odaklı övgünün motivasyonu en yüksek seviyede artırdığı görülüyor. Çalışmada ayrıca eğitim yıllarına göre süreç övgüsü alan öğrencilerin motivasyon skorlarında bir artış gözlemleniyor. Bu durum, öğrencilerin sınıf seviyesi yükseldikçe süreç odaklı övgüden daha fazla etkilendiğinin de ifadesi olarak kabul edilmektedir.

Övgünün yalnızca öğrenci davranışına yönelik, samimi ve kendiliğinden olması durumunda öğrenciler üzerinde olumlu etkiler yarattığının vurgulandığı ve Titsworth (2000)'un gerçekleştirdiği bir çalışmada araştırmacılar, övgünün motivasyon artırıcı bir araç olduğunu ve öğrencilere olumlu davranışların devam etmesi gerektiğini ima edecek şekilde kullanıldığında öğrencinin davranışını sürdürdüğüne belirtmişlerdir. Ayrıca, övgü ve eleştirinin dengelenmesinin, öğrencilerde içsel motivasyonun korunmasına ve artırılmasına katkıda bulunduğu da ifade edilirken bu yöntemin teknolojik gelişmelerle sınırlandırılmadığı da öne sürülmüştür (Titsworth, 2000).

Şekil 4: Motivasyon ve Duygulanım Değişkenlerinin Gruplara Göre Ortalaması

Kaynak: Titsworth, B. S. (2000). The effects of praise on student motivation in the basic communication course. Basic Communication Course Annual, 12, 1-28.

Titsworth'un (2000) çalışması, övgünün öğrenci motivasyonu üzerindeki etkisini araştırarak, övgünün yalnızca öğrencilerin performansını değil, aynı zamanda duygusal bağlarını ve sınıfa olan ilgilerini de artırabileceğini gösteriyor. Çalışma, temel iletişim dersine kayıtlı öğrenciler üzerinde yürütülmüş ve öğrencilerin övgüye verdikleri tepkiler nicel analizlerle değerlendirilmiştir. Çalışmada övgü, öğrencilere bir başarı ya da davranışları için olumlu geribildirim verilmesi şeklinde uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, övgü alan öğrencilerin motivasyon seviyelerinin anlamlı derecede yükseldiğini göstermektedir. Bu bulgu, övgünün öğrencinin içsel motivasyonunu artırabileceği ve öğrenmeye olan isteğini destekleyebileceği şeklinde yorumlanabilir. İstatistiksel olarak, övgü verilen öğrencilerde motivasyon artışının, övgü almayan veya nötr geribildirim alan öğrencilere göre belirgin olduğu görülmüştür.

Titsworth'un çalışması, övgünün öğrenci-öğretmen ilişkisini de güçlendirdiğini göstermektedir. Öğrenciler, samimi ve ilgili övgüler aldıklarında, öğretmenle daha olumlu bir bağ kurabilmektedir. Bu olumlu ilişki, öğrencilere sınıfta kendilerini daha rahat hissetmelerine ve dersle daha ilgili olmalarına katkı sağlar. Özellikle, övgünün anlamlı ve içten bir şekilde verilmesi, öğrencilere olan etkisini de artırdığı gözlemlenmiştir (Titsworth, 2000).

Titsworth (2000) yaptığı çalışmasında öğrenci motivasyonu ve duygusal yönelim konusunda kullanılan övgülerin değişim meydana getirdiğini ve ortalama sapmayı önemli oranda olumlu etkilediğini öne sürmektedir.

Tablo 1: Ortalama ve Standart Sapmalar

Değişken	Ortalama (M)	Standart Sapma (sd)
Toplam Duygusal Yönelim	85.22	22.32
Ders İçeriği	21.36	4.92
Eğitmen	21.86	5.66
Benzer Derse Katılım	20.30	6.25
Eğitmen ile Derse Katılım	21.70	7.18
Motivasyon	81.27	20.50

Tablo 2: Motivasyon ve Duygusal Yönelim Farklılık Testleri

Değişken	Övgü Grubu Ortalama (M)	Övgü Grubu Standart Sapma (sd)	Nötr Grubu Ortalama (M)	Nötr Grubu Standart Sapma (sd)	t Değeri (* p ≤ 0.001)
Toplam Duygusal Yönelim	98.85	12.02	69.76	12.28	6.61 *
Ders İçeriği	24.29	3.10	18.03	4.48	6.56 *
Eğitmen	25.2	2.82	18.10	5.75	6.12 *
Benzer Derse Katılım	23.79	4.07	16.33	5.93	5.78 *
Eğitmen ile Derse Katılım	25.58	3.91	17.30	7.52	5.42 *
Motivasyon	94.90	10.64	65.20	17.47	7.99 *

Bu verilere göre, öğretmenlerin övgü kullanımının öğrencilerin motivasyon ve duygusal yönelimlerini önemli ölçüde artırdığı gözlemlenmiştir. Övgü verilen öğrenciler, ders içeriğine, öğretmenlerine ve benzer derslere karşı daha yüksek olumlu duygusal yönelimler gösterirken, motivasyon düzeyleri de nötr geribildirim alan öğrencilere göre oldukça yüksektir. Övgü, öğrenci motivasyonunda %53, duygusal yönelimde ise %43 gibi büyük bir varyansı açıklamaktadır. Bu sonuçlar, eğitimde övgü kullanımının öğrenci başarısı ve memnuniyetinde önemli bir faktör olduğunu göstermektedir.

SONUÇ

Eğitimde iletişim, öğrenme sürecinin temel bir unsuru olarak kabul edilir. Öğrencilerle etkili iletişim kurmak, öğrenme sürecini desteklemenin yanı sıra öğrencilerin motivasyonunu artırır, özsaygılarını güçlendirir ve başarılarını maksimize etmelerine yardımcı olur. Bu makalede, öğrenci motivasyonunu artırmak için iletişim stratejileri üzerinde duruldu ve öğrencilere yönelik doğru ve etkili övgü teknikleri, yapıcı eleştiri, övgü ve eleştiri arasındaki denge, öğrenci başarısını kutlama ve takdir etme, etkili iletişimde dengeyi sağlama ve öğrenci geribildirimlerinin iletişim akışındaki rolü ele alındı.

Öğrencilere yönelik doğru ve etkili övgü teknikleri, öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini artırır ve daha fazla çaba göstermelerini teşvik eder. Aynı şekilde, yapıcı eleştiri öğrencilerin hatalarını tanımalarına ve gelişim fırsatlarına odaklanmalarına yardımcı olur. Ancak, övgü ve eleştiri arasındaki dengeyi sağlamak önemlidir; çünkü bu denge, öğrencilerin motivasyonunu ve özsaygısını korurken aynı zamanda gelişimlerini destekler. Öğrenci başarısını kutlama ve takdir etme, öğrencilerin kendilerini değerli hissetmelerini sağlar ve öğrenme sürecine daha fazla bağlanmalarını teşvik eder. Etkili iletişimde dengeyi sağlamak, öğrencilerle güçlü bir bağ kurmanın ve anlamlı bir öğrenme ortamı oluşturmanın önemli bir yoludur. Son olarak, öğrenci geribildirimlerinin iletişim akışındaki rolü, öğrencilerin öğrenme hedeflerine ulaşmalarına ve kendilerini sürekli olarak geliştirmelerine yardımcı olur.

Bu çalışmada ele alınan konular, eğitimcilerin öğrencilerle etkili iletişim kurmalarına ve öğrenci başarısını artırmak için çeşitli stratejileri kullanmalarına rehberlik eder. Ancak, iletişim sürecindeki her adımın dikkatlice düşünülmesi ve öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre uyarlanması önemlidir. Eğitimciler, öğrencilerin duygusal ve akademik gereksinimlerini anlamak ve onlarla empati kurmak için çaba göstermelidirler. Ayrıca, öğrenci geribildirimlerinin zamanında ve etkili bir şekilde sağlanması da önemlidir, çünkü bu, öğrencilerin öğrenme sürecine daha fazla katılımını teşvik eder ve başarılarını artırır. Bu bağlamda, eğitimde iletişimin önemi ve etkili iletişim stratejilerinin kullanımı, öğrenci başarısını artırmak için vazgeçilmez bir araçtır. Eğitimcilerin, öğrencilerle etkili bir iletişim kurarak onların öğrenme sürecini desteklemeleri, öğrencilerin akademik ve duygusal gelişimlerini en üst düzeye çıkarmak için kritik bir öneme sahiptir. Yapılan araştırmalarda öğretmenlerin övgüyü stratejik ve dikkatli bir şekilde kullanmasının önemi vurgulanırken, övgünün motivasyon ve başarıyı artırmada güçlü bir araç olduğu, ancak bunun aşırıya kaçmadan ve öğrenci çabasıyla bağlantılı bir şekilde yapılmasının etkili sonuçlar doğurduğu bulguları elde edilmiştir. Araştırmalardan elde edilen bulgular, dengeli ve samimi bir övgü kullanımının sınıfta öğrencilerin motivasyonunu, özgüvenini ve öğretmenle olan ilişkisini olumlu yönde etkileyebileceğini ortaya koyuyor. Ancak, övgü ve motivasyon gibi iletişim stratejilerinin uygulanması sürecinde sürekli olarak değerlendirilmesi ve geliştirilmesinin de geliştirilmesinin gerektiği vurgulanmıştır.

Netice itibariyle eğitimde kullanılan iletişim yöntemleri, öğrencilerin başarılı olmaları için hayati bir öneme sahiptir. Bu nedenle, eğitimcilerin iletişim becerilerini geliştirmeye ve öğrencilerle etkili bir şekilde iletişim kurmaya odaklanmaları önemlidir. Bu, öğrencilerin akademik başarılarını artırmanın ve onların gelecekteki potansiyellerini maksimize etmenin anahtarı olabilir. Eğitimcilerin öğrencilerle etkili bir iletişim kurmalarına ve öğrenci başarısını artırmak için çeşitli stratejileri kullanmalarına rehberlik etmek amacıyla çeşitli teknikler ve çeşitli iletişim yöntemleri kullanılmalıdır. İletişim sürecinde dikkatli bir düşünce ve özenle seçilen stratejiler, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini zenginleştirerek onların akademik başarılarını artırabilir ve gelecekteki başarıları için sağlam bir temel oluşturabilir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, A.Ş. (2011). *Eğitimci-veli iletişimi*. Bahçevan Kitapları.
- Avcı, Ö., & Ayyıldız, E. (2022). *Eğitimde motivasyon*. Nobel.
- Black, P., & Wiliam, D. (1998). Assessment and classroom learning. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 5(1), 7–74. <https://doi.org/10.1080/0969595980050102>
- Brophy, J. (1981). Teacher praise: A functional analysis. *Review of Educational Research*, 51(1), 5–32. <https://doi.org/10.3102/00346543051001005>
- Burgoon, J. K. (1994). Nonverbal signals. In M. L. Knapp & G. R. Miller (Eds.), *Handbook of interpersonal communication* (pp. 229–285). Sage.
- Carless, D. (2006). Differing perceptions in the feedback process. *Studies in Higher Education*, 31(2), 219–233. <https://doi.org/10.1080/03075070600572132>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. Springer.
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. Random House.
- Dweck, C. S. (2007). The perils and promises of praise. *Educational Leadership*, 65(2), 34–39.
- Ergin, A., & Birol, C. (2005). *Eğitimde iletişim*. Anı Yayıncılık.
- Erturan-İlker, G. (2014). Effects of feedback on achievement goals and perceived motivational climate in physical education. *Issues in Educational Research*, 24(2), 152–161.
- Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology: The broaden-and-build theory of positive emotions. *American Psychologist*, 56(3), 218–226. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.56.3.218>
- Haimovitz, K., & Corpus, J. H. (2011). Effects of person versus process praise on student motivation: Stability and change in emerging adulthood. *Educational Psychology*, 31(5), 595–609. <https://doi.org/10.1080/01443410.2011.587149>
- Hattie, J. (2009). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. Routledge.
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of Educational Research*, 77(1), 81–112. <https://doi.org/10.3102/003465430298487>
- Henderlong, J., & Lepper, M. R. (2002). The effects of praise on children's intrinsic motivation: A review and synthesis. *Psychological Bulletin*, 128(5), 774–795. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.128.5.774>
- Kara, F. M., Kazak, F. Z., & Aşçı, F. H. (2018). Algılanan Öğretmen Geribildirim Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 29(2), 79–86.
- Kluger, A. N., & DeNisi, A. (1996). The effects of feedback interventions on performance: A historical review, a meta-analysis, and a preliminary feedback intervention theory. *Psychological Bulletin*, 119(2), 254–284. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.119.2.254>

- Kocayörük, E. (2010). Ergen gelişiminde aile işlevleri ve baba katılımı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(33), 37–45.
- Kocayörük, E. (2012). *Etkili iletişim becerileri*. Kriter.
- Kulhavy, R. W., & Stock, W. A. (1989). Feedback in written instruction: The place of response certitude. *Educational Psychology Review*, 1(4), 279–308.
- Mueller, C. M., & Dweck, C. S. (1998). Praise for intelligence can undermine children's motivation and performance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(1), 33–52. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.75.1.33>
- Nicol, D. J., & Macfarlane-Dick, D. (2006). Formative assessment and self-regulated learning: A model and seven principles of good feedback practice. *Studies in Higher Education*, 31(2), 199–218. <https://doi.org/10.1080/03075070600572090>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Sadler, D. R. (2010). Beyond feedback: Developing student capability in complex appraisal. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 35(5), 535–550. <https://doi.org/10.1080/02602930903541015>
- Seligman, M. E., & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5–14. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.5>
- Shute, V. J. (2008). Focus on formative feedback. *Review of Educational Research*, 78(1), 153–189. <https://doi.org/10.3102/0034654307313795>
- Titsworth, B. S. (2000). The effects of praise on student motivation in the basic communication course. *Basic Communication Course Annual*, 12, 1–28.
- Topping, K. J. (1998). Peer assessment between students in colleges and universities. *Review of Educational Research*, 68(3), 249–276. <https://doi.org/10.2307/1170598>
- Weiner, B. (2010). The development of an attribution-based theory of motivation: A history of ideas. *Educational Psychologist*, 45(1), 28–36. <https://doi.org/10.1080/00461520903433596>